

کاریکاتورست‌ها جامعه را آسیب‌شناسی می‌کنند

ایپنا: جواد علیزاده، کارتون‌بست و کاریکاتور‌بست پیشکسوت درباره تأثیر کاریکاتور بر هنر گرافیک و تأثیر گذاری‌اش در دنیای امروز می‌گوید: من فکر می‌کنم کاریکاتور یک هنر چند وجهی است که هم تأثیر سیاسی بر جامعه می‌گذارد و باعث ترویج انتقادپذیری می‌شود و هم تأثیر گرافیکی و هنری بر تفکر عموم جامعه می‌گذارد و دید بصری مخاطب را ارتقا می‌دهد. در واقع وقتی یک نفر سعی می‌کند سوزه یک کاریکاتور را در یک کند این کار به عمق بیش از بسیار کمک می‌کند و کسی که با زبان تصویر آشنا باشد و بیش از داشته باشد، آن بیش عمیق می‌تواند در زندگی روزمره انسان و تحلیل‌هایش مؤثر باشد.
مورد دیگر جنبه روان‌شناسی کار است. در واقع یک کاریکاتور سعی می‌کند مردم را وادار کند به مشکلات خود بخندند. خنده باعث امیدواری و کاهش تشنج در جامعه می‌شود. همیشه می‌گویم اگر کاریکاتور‌بستی بتواند با کاریکاتورش مردم و مسئولان را بخنداند، واقعا هنر کرده است. او با این کار هم باعث آشتی ملی شده و هم به مسئولان هشدار داده است که مردم دچار چه مسائلی هستند. همیشه این مثال را می‌زنم که زمانی که ماشین‌مان خراب می‌شود آن را به تعمیر‌گاه و معاینه فنی می‌بریم و از طرفی هم بسیار تشکر می‌کنیم. به نظر من یک کاریکاتور‌بست جامعه را آسیب‌شناسی می‌کند و مسئولان باید از آنان بسیار ممنون باشند نه اینکه کار کاتور‌بست‌ها را بگیرند یا زندانی کنند.

ساخت فیلم جنگی

پژوهش میدانی و کتابخانه‌ای نیاز دارد

سینماپرس: محمدعلی باشه آهنگر از کارگردان سینمای ایران با تأکید بر پژوهش و تحقیق در خصوص رخدادهای جنگ ۱۲ روزه برای ساخت اثر ماندگار و تأثیرگذار بیان می‌کند: ممکن است سینماگر در دوره جنگ خود در میان مردم حضور داشته باشد، اما برای ساخت اثری تأثیرگذار و ماندگار، لازم است پژوهش میدانی و کارشناسی، همراه با پژوهش کتابخانه‌ای، به صورت کامل انجام شود. همین‌طور اطلاعات ناقص است و بدون نهادها نمی‌توان کار ماندگار انجام داد. نهادهای وزارت ارشاد باید حضور داشته باشند و این مسیر را تقویت کنند، زیرا بخش خصوصی معمولاً به سمت چنین پروژه‌هایی نمی‌آید. بعد جنگ ۱۲ روزه که نقطه عطفی در تاریخ دفاع مقدس است، نگاه راهبردی بسیار مهم‌تر از دوره‌های گذشته است. نگاه ما باید به بازدارندگی و حفظ کشور تغییر کند. این تغییر تنها در مردم نیست؛ بسیاری از روشنگران، سیاستمداران، اقتصاددانان و دیگر افرادی که شرایط اجتماعی جامعه را مدیریت می‌کنند، جزو همین نگاه راهبردی محسوب می‌شوند. اگر قرار باشد فیلمی در این بخش ساخته شود، متأسفانه ساختار لازم‌فرام‌نیست. حداقل در وضعیت فعلی، مشکل بودجه وجود دارد و اطلاعات کامل در دسترس نیست.

قدیمی‌ترین سنت عروسک‌نخی

متعلق به سنت راجستان هنداست

غزل اسکندر نژاد، عضو علمی دانشگاه هنر تهران درباره ویژگی‌های نمایش‌های عروسکی می‌گوید: محبوب‌ترین عروسک برای من که ظرفیت‌های خیلی زیادی دارد، عروسک‌نخی است. این عروسک نه صرفاً برای عروسکی‌ها که برای هر بازیگری که به دنبال بدنی ایرانی می‌گردد تاروی صحنه بتواند با آن بدن حضور داشته باشد، جذاب است و کاربرد دارد. قدیمی‌ترین سنت عروسک‌نخی، متعلق به سنت راجستان هند است که بهرام بیضایی در کتاب «نمایش در ایران» به شباهت خیمه‌شب‌بازی ایرانی و نمایش خیمه‌شب‌بازی یا عروسک‌نخی راجستان و ریشه‌هایش پرداخته است اما نکته‌ای که درباره این سنت عروسکی نخی در هند اهمیت ویژه‌ای دارد، مردمی بودنش است و اگر کسی بخواهد حتی به تئاتر سیاسی فکر کند، تئاتر سنتنی نخی راجستان و همین‌طور تئاتر خونس شب‌بازی ایرانی می‌تواند زمینه و بستر مناسبی باشد. در واقع خونس شب‌بازی این شکل نمایشی به این باز می‌گردد که چطور هنر خودش را از مردم عادی جدا نمی‌کند. همین‌طور در این شکل نمایشی شاهد حضور زنان در تیم نوازنده‌ها هستیم که به نظم حضور مهمی است و اگرچه متأسفانه در گذشته در خیمه شب‌بازی ایرانی این حضور را نداریم، امروز زنان ایرانی در بخش‌های مختلف اجرای این نوع نمایشی نقش آفرینی می‌کنند. در قیاسی میان این دو سنت نمایشی می‌بینیم که خیمه‌شب‌بازی ایرانی، شکل انتقادی پررنگ‌تری دارد و درگیر ایدئولوژی نمی‌شود در حالی که سنت عروسک‌نخی هنری وقتی به سمت حماسه‌ها می‌رود بر اساس ایدئولوژی می‌اندیشد.

«سووشون» اقتباسی وفادارانه

اما فاقد جذابیت دراماتیک

■ احمد محمدتبریزی

سریال «سووشون» با حواشی و سروصدای زیادی به شبکه نمایش خانگی رسید و همه انتظار آثری درخشان و غافلگیرکننده داشتند ولی این سریال نتوانست انتظارات را برآورده کند و به‌کاری مخاطب‌پسند تبدیل شود. ترگس آپیار برای ساخت سریال «سووشون» زحمات زیادی کشیده و جدیتی در سریال دیده می‌شود که کمتر در سریال‌های نمایش خانگی شاهدش هستیم. آپیار برای ساخت این سریال، دنبال کار راحت نبوده و نخواست همان مسیر سهل‌سایر کارگردانان را برود و برای از سر باز کردن کاری انجام دهد که قابل تقدیر است.

■ جای خالی خلافت در اقتباس

با وجود تمام تلاش‌های آپیار، او اصل مهمی را در «سووشون» نادیده گرفته که همان به عاملی جهت از دست رفتن مخاطبان سریال تبدیل شده است. ترگس آپیار دلبستگی و علاقه شدیدی به رمان سیاس داشت و برای ادای دین به نویسنده محبوبش، خودش را کاملاً غرق در کتاب کرده است.

آپیار با عرق و تعصبی وسواس‌گونه با رمان «سووشون» برخورد کرده و به خودش اجازه حذف یا تغییر دادن بخش‌هایی از کتاب را نداده است. در حالی که اقتباس میدان تغییر، خلافت و کم و اضافه کردن صحنه‌ها و شخصیت‌هاست.

آپیار به این اصل مهم در اقتباس توجهی نکرده که جهان کتاب با جهان فیلم و سریال تفاوت دارد و دقیقاً سرالشی از همین نقطه ضربه خورده است. نویسندگان و فیلمنامه‌نویسان برای اقتباس از کتاب‌ها، چندین و چند بار فیلمنامه می‌نویسند تا اتفاقات و حوادث در مدیوم تصویر حالتی دراماتیک به خودش بگیرد.

اقتباس کاملاً وفادارانه و عین به عین از کتاب، گاهی کارگردان و فیلمساز را به اشتباه می‌اندازد و این اتفاقی است که برای «سووشون» در ترگس آپیار افتاده است. آپیار که خودش دغدغه و سابقه ادبی دارد، بیشتر از هر چیزی مقهور کتاب «سووشون» شده و نخواست به نتوانسته‌است میان خود و جهان داستان فاصله‌ای ببیند.از

ضعف‌های دراماتیک سریال

این سبک از اقتباس در سریال «سووشون» بدترین اشتباه ممکن سازندگان سریال است. سبک و شیوه اقتباس آپیار موجب شده است سریال در هر قسمت با ضعف عناصر دراماتیک روبه‌رو باشد و قابلی برای گیرانداختن مخاطب نداشته باشد. بهره‌گیری از عناصر دراماتیک برای سریال‌ها از هر چیزی واجب‌تر است و اگر سریالی در این زمینه ناتوانی و ضعف داشته باشد، با وجود تلاش‌های دیگر برای ایجاد جذابیت، راه به جایی نخواهد برد. این همان پاشنه آشیل سریال «سووشون» است. سریال تلاش زیادی کرده است در طراحی صحنه و دکور جذاب و پر عظمت باشد و حسن شیراز دهه ۲۰ را برساند که انصافاً در این زمینه هم موفق عمل کرده است اما در روایت داستانی، تخت و کم کشش جلوی می‌رود. شخصیت‌های سریال، آن حالت سمپات و درگیرکننده کتاب را ندارند و به نوعی از کتاب عقب افتاده‌اند.

فیلمنامه‌نویسان بزرگ اعتقاد دارند، اقتباس به معنای زدن شاخ و برگ‌های اضافه و بازآفرینی اثری تازه از کتاب است، کاری که ترگس آپیار در «سووشون» انجام نداده و با خیال اینکه نسخه تصویری، همان جذابیت‌های کتاب را خواهد داشت، همه چیز را معطوف به کتاب کرده و در نهایت نتیجه مثبتی هم نگرفته است.

بی‌توجهی به سلیقه مخاطب

همچنین این کارگردان اصل مهم دیگر را در اقتباس نادیده گرفته است. کتاب در دهه ۴۰ نوشته شده و گذشت ده‌ها، ذائقه و سلیقه مردم را در تمام زمینه‌ها تغییر داده است. پدید آمدن اینترنت و پیشرفت سینما، تلویزیون و رسانه‌های روی تمام‌ساحت‌های زندگی مردم اثر گذاشته و سلیقه مخاطبان را کاملاً متفاوت از گذشته کرده است. مخاطب امروز برخلاف گذشته خیلی صبر، حوصله و زمان برای دنبال کردن آثار نمایشی ندارد و اگر اثری از درامی ضعیف و تعلیقی کم کشش برخوردار باشد، مخاطب آن را پس می‌زند. این مهم‌ترین کاری بود که آپیار برای دراماتیزه کردن اثرش باید انجام می‌داد و با بالا بردن ریتم داستان، سریال را به اثری پرکشش تبدیل می‌کرد. به ویژه کتاب معروفی مثل «سووشون» که بسیاری از مردم یا آن را خوانده‌اند یا درباره آن چیزی شنیده‌اند، نیاز به این اندازه وفاداری در اقتباس نداشت. برای مخاطبان، تصویری کردن داستان به جذاب‌ترین شکل ممکن بود تا آنها این بار داستان زری و یوسف را از ذهن‌شان بر صحنه تلویزیون ببینند. این حجم از صحنه‌ها و رفت‌وآمدهای زهر در خانه و دیالوگ‌هایش با عمه خاتم و یچه‌ها، کمکی به داستان، درام و حتی شخصیت‌پردازی نمی‌کند.

با تمام ایرادات و انتقادات به سریال «سووشون» ساخت چنین اثری در شبکه نمایش خانگی را باید قدر دانست. شبکه نمایش خانگی باید از رخوت ساخت سریال‌های سطحی و ضعیف و برپاید و خودش را با آثاری مثل «سووشون» محک‌بزند. پیشرفت کارگردانان و سریال‌های ایرانی از دل همین آزمون و خطاها محقق خواهد شد. همچنین فیلمنامه‌نویسان و فیلمسازان ایرانی هنوز نتوانسته‌اند به شکلی اصولی و درست با اقتباس برخورد کنند و تجربه‌هایی مثل «سووشون» راه بهتر و درست‌تر اقتباس کردن را نشان می‌دهد؛ اتفاقی که باید زودتر از اینجا می‌افتاد و اقتباس در سینما و سریال‌های ایرانی را از رکود فعلی درمی‌آورد.

نگاهی به طراحی لباس شخصیت‌های فیلم «ناتور دشت»

لباس در فیلم بخشی از روایت درونی شخصیت‌هاست

طراح لباس «ناتور دشت» در گفت‌وگو با «جوان»:

لباس‌ها در «ناتور دشت» مطابق واقعیت مردم ترکمن صحرا است

به تمام جزئیات دقیق پایبند باشیم به ویژه پوشش خانم‌ها که خاص بود. ناگفته نماند که تمام لباس‌های هنروران و بازیگران فرعی و اصلی دوخته و همگی از شهرهای ترکمن صحرا اطراف تهیه شده بود. ذکر این نکته خالی از لطف نیست یا اینکه فیلم به طور کامل در تهران فیلمبرداری شد، اما تمام تلاش‌مان را کردیم که شهر و مردم شهر طوری باشند که نوع پوشش و لباس‌ها همگی مطابق ترکمن صحرا باشد. قوام درباره همکاری با طراح صحنه پروژه نیز عنوان کرد: فیلم سینمایی «ناتور دشت» چندین همکاری من با آقای کریمی در مقام طراحی صحنه بود و ایشان از همکاران قدیمی و درجه یک من هستند، همچنین همیشه همکاری بی‌نظیری هم خودشان و هم تیم صحنه با ما داشتند که طی چندین جلسه مشترک در پیش‌تولید اگر این هماهنگی بین لباس و صحنه نبود، ما نمی‌توانستیم موفق عمل کنیم. وی در پایان خاطرنشان کرد: فیلم سینمایی «ناتور دشت» برای من بسیار عزیز است و به شدت دوستش دارم، همچنین این اثر به من موخت در شرایط سختی و ناامیدی می‌توان شگنگی دید و امیدوار بود.

آزاده قوام، طراح لباس فیلم «ناتور دشت» از ویژگی‌های کار خود در این پروژه سخن گفت.
«ناتور دشت» محصول سازمان سینمایی سوره به کارگردانی محمدرضا خرمندان و تهیه‌کنندگی مهدی فرجی که در بخش مسابقه ایران جشنواره فیلم فجر ۴۳ حاضر بود، در گفت‌وگو با «جوان» بیان کرد: اصلی‌ترین چیزی که مرا برای قبول یک کار ترغیب می‌کند، فیلمنامه درست است که برایم بسیار اهمیت دارد. وی درباره همکاری با محمدرضا خرمندان، کارگردان «ناتور دشت» گفت: ایشان کارگردانی بی‌نظیر و بلده کار است که سینما را می‌شناسد. مهم‌ترین ویژگی آقای خرمندان این بود که به طراح به شدت اعتماد داشت و کاملاً بخش لباس را به طراح و گروه لباس سپرده که این برای من به شدت قابل احترام بود. باید بگویم که کار کردن با آقایان فرجی و خرمندان یک تجربه عالی را برای من و تیم لباس رقم زد و از این همکاری تسجیر لذت بردیم. طراح لباس فیلم سینمایی «ناتور دشت» ادامه داد: ما در این اثر تمام تلاش‌مان را کردیم که تمام لباس‌ها مطابق واقعیت مردم ترکمن صحرا باشد، همچنین سعی کردیم

اورکت برزنتی خاکی رنگ دیده می‌شود؛ لباسی که بی‌آنکه اغراق کند، درست مثل شخصیت او میان سفیدی و سیاهی در نوسان است. رنگ خاکی لباس، ظاهری از همان خاکستری درونی اوست؛ مردی که خیرخواهی امروز و خطاهای گذشته‌اش، هر دو در چهره و پوشش‌اش بازتاب یافته‌اند. در صحنه‌ای دیگر هادی حجازی‌فر با بارانی پلاستیکی آبی تیره رنگ که در پس‌زمینه‌ای تیره و مه‌آلود قرار دارد، نامیدانه زیر باران ایستاده است. مادر این صحنه اوج تنهایی و ناامیدی او را احساس

سه شخصیت در سه اپیزود جداگانه و در عین حال مرتبط باهم داستان آناتومی افسردگی را رقم می‌زنند: اسفندیار، پیرمردی که پس از سال‌ها به ایران برگشته، پری، دختری زیبا که تصمیم گرفته برای جذابیت بیشتر افسردگی پیشه کند و مه‌ران پسر جوانی که ۱۵سال پیش به تهران کوچ کرده تا به ارزوهایش برسد اما نتوانسته آن طور که می‌خواهد زندگی کند. «آناتومی افسردگی» پر از تصاویر، اشیاء و آدم‌هاست ورماتیک پرکاراکتر محسوب می‌شود. تصویر، شیء و انسان در ذات دارای دو وجه هستند: خنثی یا ماجراجو. در «آناتومی» هر چیزی ماجراجویی دارد یا اینکه بهتر است بگوییم ماجراجو است. ماجراهای «آناتومی» گاهی آنقدر اغراق شده‌اند که فکر می‌کنید با یک کتاب تخیلی روبه‌رو هستید، اما این تخیل از جنس آلپس در سرزمین عجایب نیست و خواننده بلافاصله به فرضیه‌اش شک می‌کند و به خودش می‌گوید همه اینها می‌توانند اطراف‌امان اتفاق بیفتند؛ شمشیر دولبه‌ای که می‌تواند همان قدر که جذابیت‌اثر را بالا ببرد، گاه آنقدر توی ذوق بزند که مخاطب را فراری بدهد. این وجه ماجراجو یک خصیصه‌زاگوار دیگر نیز می‌تواند داشته

طلوعی در بخشی از رمان درباره غم و مرگ چنین می‌نویسد: «به جای گریه کردن حرف بز، وقتی غم‌هاات رو کلمه می‌کنی اونا دیگه غم نیستن، به مشقت کلمهان، می‌شه تبدیلشون کرد به یه مشقت حرف. مرگ تبدیل می‌شه به میم و ر و گاف. مرگ چیز غمتاکیه، ولی با این حرف می‌شه به چیز دیگه ساخت، مثلاً گرم. آدم با گرم حالش بد نمی‌شه، غمگین نمی‌شه. حرف بز.»